

2025-4

148

SMALSPOOR

Uit de werkplaats

Herinneringen aan Winterswijk

**Grote belangstelling voor een
kleine klus**

Smalspoor in oude advertenties

Boekbespreking

Het Amerikaantje van de Ballast

Uitgave van de Nederlandse Smalspoorweg Stichting en de Stichting Nationaal Smalspoor

Op zaterdag 27 september wordt de bovenbouw van het machinistenhuis op de onderbouw gezet met de bedoeling de juiste positie en het verloop van de nieuw te maken stoomleidingen te kunnen bepalen. Foto: Gerard de Graaf.

Uit de werkplaats

Kees Plug

Nu het rijseizoen ten einde is, kan er weer veel tijd worden besteed aan de diverse projecten. In de werkplaats wordt stevig doorgewerkt aan onderhoud en restauratie van ons materieel. Ook zijn we begonnen met de bouw van twee wissels. Buiten wordt veel werk verzet aan de Halte Wassenaarse Wetering en aan de uitbereiding van ons Buitenmuseum.

Stoomlocomotieven

Op zaterdag 27 september hebben we bij stoomloc 7 (O&K 8293/1916) de bovenzijde van het machinistenhuis geplaatst. Tijdelijk en vooral om de precieze plaats van het leidingenwerk te kunnen bepalen. Die leidingen zijn inmiddels in model gebogen, voorzien van flenzen en gelast. Ook de leidingen voor de afgewerkte stoom, van de cilinders naar de exhaust, zijn vernieuwd. De oude waren doorgeroest. De locomotief wordt nu eerst stoomtechnisch gereed gemaakt zodat ze kan worden

proefgestookt en er testritten kunnen plaatsvinden. Als die goed verlopen begint de afbouw van de machine. Daarbij worden de cabine en bunkers weer verwijderd om de ketel te kunnen isoleren en de ketelbeplating te kunnen aanbrengen. Stoomloc 5 (O&K 10145/1922) kwam in de werkplaats om de waterbunker schoon te maken. De binnenkant van de bunker is ooit behandeld met een epoxycoting. Die heeft losgelaten waardoor de stalen wanden van de bunker zijn gecorrodeerd. De wanden zijn schoongemaakt en daarna opnieuw gecoat. Ook bleek de bodem van de waterbunker in slechte conditie te verkeren en op sommige plaatsen minder dan een millimeter dik te zijn. We hebben de bodems eruit gesneden en vervangen door nieuwe staalplaat van 6 mm dik.

Buitenmuseum

Op 15 oktober jl. heeft de gemeente Katwijk de omgevings-

Ruben Fuit zuivert de flenzen van de appendagedrager op. Foto: Ivo Kaptein.

Na wat uurtjes werk is er een nieuwe handgreep voor de zanddom (II) die niet te onderscheiden is van het origineel. Foto: Roel Koolen.

Boven: Juljen Dol (li) en Björn van Es reinigen de binnenzijde van de waterbunker van loc 5, een smerig klusje. Links: De bodem blijkt zo dun dat besloten wordt die volledig te vervangen.

Foto's: Juljen Dol (li) en John Stuivenberg (re).

vergunning afgegeven voor de bouw van de kipwagenberging en de schietschijvenloods. We plaatsen nu als eerste de berging.

Spoorlijn

Onze spoorploeg is momenteel druk in de weer met de

aanleg van de Halte Wassenaarse Wetering. De perronwanden zijn geplaatst en het perron is volgestort met 120 m³ zand. Ook het spoor, dat is voorzien van een ballastbed en nieuwe dwarsliggers, ligt weer op zijn plek.

We zijn ook begonnen met het bouwen van twee wissels die een plaats krijgen bij de Halte Wetlands. Zolang we niet om het meer kunnen rijden, is er een eindpunt nodig waar de locomotieven kunnen omlopen. Voor de wisselbouw hebben we een aantal 14 kg en 24 kg spoorstaven aangekocht. Met de 14 kg staven gaan we een aantal slechte oude wissels van 12 kg vervangen die onder andere op het remiseterrein en het Wilgenlaantje liggen. Voor de hoofd baan hebben we ook nieuwe lasplaten moeten maken uit zware staalstrip. We hebben de strip aan de boven- en onderzijde schuin afgeschaafd, zodat ze goed tegen de spoorstaven liggen. Deze strips zijn vervolgens bij het metaalbedrijf van onze medewerker Johan Remmerswaal op maat geknipt en gestanst.

Rijseizoen

Tijdens het laatste weekend van ons reguliere rijseizoen vond op zaterdag 27 september de jaarlijkse donateursdag plaats. Ruim dertig donateurs waren te gast. Ook werd deze dag gevierd dat stoomloc 9 (Du Croo & Brauns 81/1925) honderd jaar oud is. Speciaal hiervoor was een verkoopkraam met Indische lekkernijen aanwezig. Gerard de Graaf verzorgde deze dag drie lezingen over de industriële smalspoorwegen in Indonesië, de geschiedenis van de locomotiefabriek Du Croo & Brauns en de geschiedenis van stoomloc 9 en de laatste ontwikkelingen. De donateurs bezochten daarna de werkplaats en bekeken daar de diverse restauratieprojecten. De dag werd afgesloten met een

treinrit en een drankje in de remise.

In de maanden daarna restten er alleen nog een aantal evenementen en bijzondere dagen. Zo hadden we, ter ere van het 25 jarig jubileum van Geocaching Nederland, op zaterdag 11 oktober een groot geocache-evenement met zo'n 1000 bezoekers. Tijdens de zes rijdagen in de herfstvakantie kwamen er 1895 bezoekers. De drukste dag was zaterdag 26 oktober met 426 bezoekers. Ook de Sinterklaasritten waren dit jaar met bijna 1800 bezoekers geslaagd.

Met alleen de *Oliebollenexpres* nog voor de boeg kunnen we een redelijke inschatting maken van het totale aantal bezoekers van dit jaar. Het wordt zeker geen record; we eindigen ergens rond de 25.000. Boosdoener is natuurlijk de dijkval op 1 april van dit jaar, waardoor we door de uitgevaardigde noodverordening tot 24 juni helemaal niet konden rijden en daarna slechts heen en weer naar de remise.

Aanleg bushalte

Ooit lag aan de Ommedijkseweg, niet al te ver van ons museum, een bushalte die verdween bij de aanleg van de Rijnlandroute

De nieuwe bodem voor de watertender van stoomloc 5. Foto: Kor Elzenga.

Boven: op zaterdag 1 november worden de laatste segmenten van het nieuwe perron aan de Wetering gesteld. Onze kraan is daarbij onmisbaar.

Foto: Pieter van der Ham.

Onder: op zaterdag 22 november storten we het perron vol met zand, waarbij de hydraulische kipwagens (inhoud 5 m³) goede diensten bewijzen. Om goed over de rand te kunnen kippen, liggen er twee spoorramen op elkaar.

Foto: Johan Ouwehand.

en de verplaatsing van de Ommedijkseweg. Dat vonden we jammer want ons museum werd daardoor moeilijker bereikbaar. Na jaren van aandringen, de laatste tijd samen met de andere ondernemers in het recreatiegebied, is de bushalte nu terug.

Subsidies

Op zaterdag 22 oktober overhandigde de Rabobank ons een cheque van 1504,46 euro. Het was de opbrengst van de jaarlijkse Clubsupportactie. We maken met dit bedrag het remwerk van onze postbagagewagen, de OSM 1, compleet. Die wagen uit 1899 werd door de Ooster Stoomtram-Maatschappij

Maarten Barnhoom (li) en Rogier Gardien (re) van de Rabobank overhandigen een cheque van €1504,46 aan Kees Plug (li.m) en Ap Hoogendoorn (re.m.), zaterdag 22 oktober. Foto: Robert Putz.

al snel voorzien van een vacuümrem. Toen we de wagen in 1984 in onze collectie opnamen, was het remwerk niet meer compleet. Dat was geen probleem, want op de vlakke baan langs het Valkenburgse Meer hadden we die rem niet echt nodig. Inmiddels is de situatie veranderd en moeten we, doordat de oever is ingestort en we geen rondje meer kunnen rijden, twee keer een brug over. Op die helling kunnen we bij nat weer wel wat extra remkracht gebruiken.